INTERNATIONAL FINANCE CORPORATION
WORLD BANK GROUP

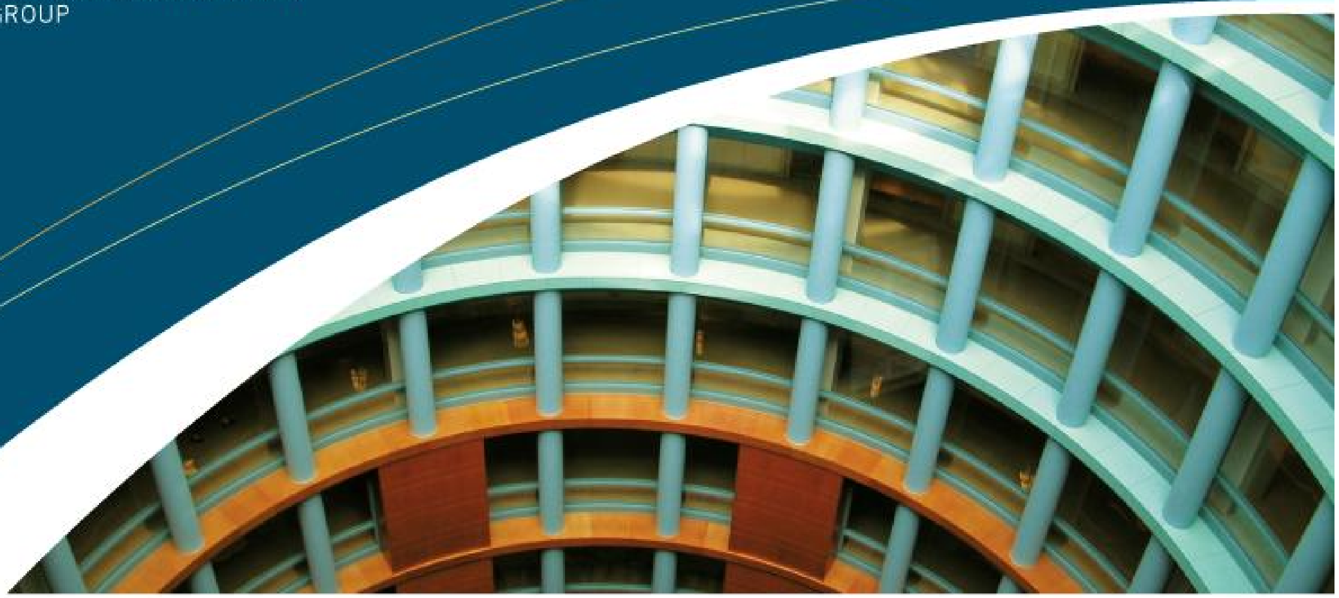

Yoxlamalar sahəsində islahatlar:

ehtiyaclar və tövsiyələr

Həsən Hüseynov, IFC
Ilham Abdullayev, IFC
Bakı, 19 Dekabr 2012

IFC-nin missiyası

- IFC-nin İnvestisiya Mühiti üzrə Məsləhət Xidmətləri ictimai maraqları qorumaq şərtilə sadə, səmərəli və işgüzar mühitə əlverişli olan dövlət tənzimləməsi həyata keçirərək özəl sektoru inkişaf etdirməkdə ölkələrə köməklik göstərir

- Bizim məqsədimiz ölkədə bizneslə məşğul olmaq xərclərini azaltmaq və özəl sektorun inkişafı, iş yerlərinin yaradılması və davamlı iqtisadi inkişafa təkan verən investisiyalar üçün şərait yaratmaqdır.

IFC International Finance Corporation World Bank Group

IFC-nin Azərbaycanda İnvestisiya Mühiti üzrə məsləhət Xidmətləri

2008-ci ildən başlamışdır

Biznesin qeydiyyatı

İcazələr

Yoxlamalar

International Finance Corporation
World Bank Group

Yoxlamalara dair sorğunun məqsədi

Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların vahid məlumat reyestrinin tətbiqindən sonrakı müddət ərzində yaranmış vəziyyətin öyrənilməsi

IFC International Finance Corporation World Bank Group

Yoxlamaların orta sayı

(il ərzində bir müəssisə üzrə)

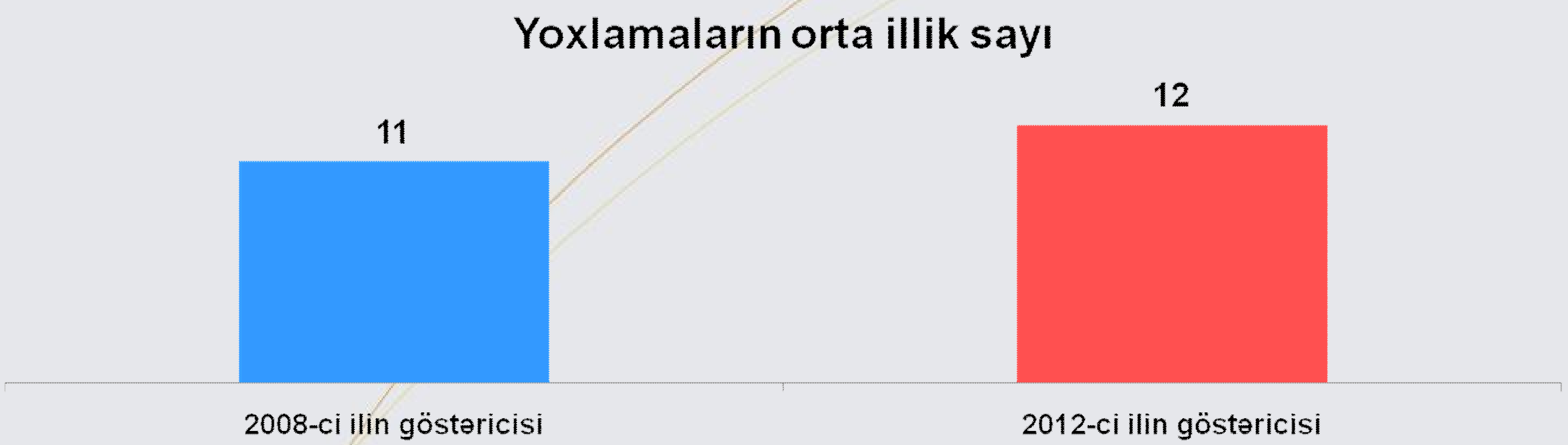

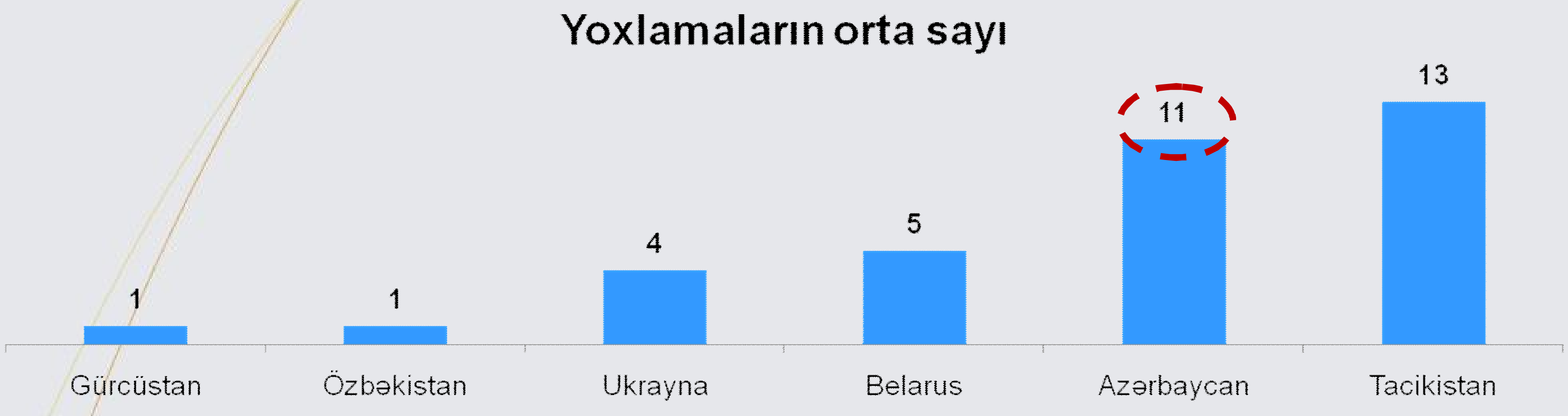

International Finance Corporation
World Bank Group

Yoxlamaların orta sayı – bir gündə bir neçə yoxlama (2012)

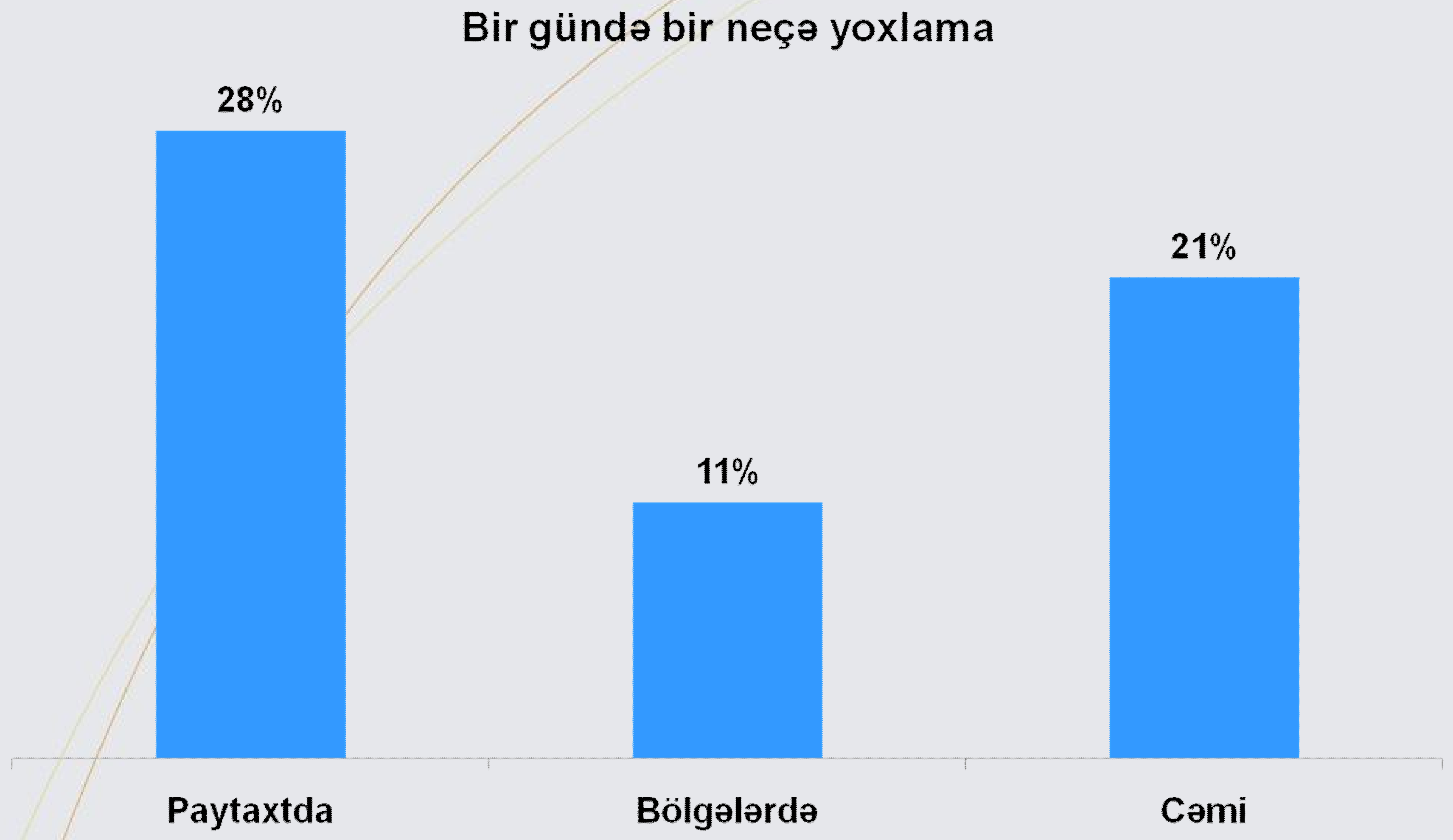

International Finance Corporation
World Bank Group

Yoxlamaları keçirən qurumlar

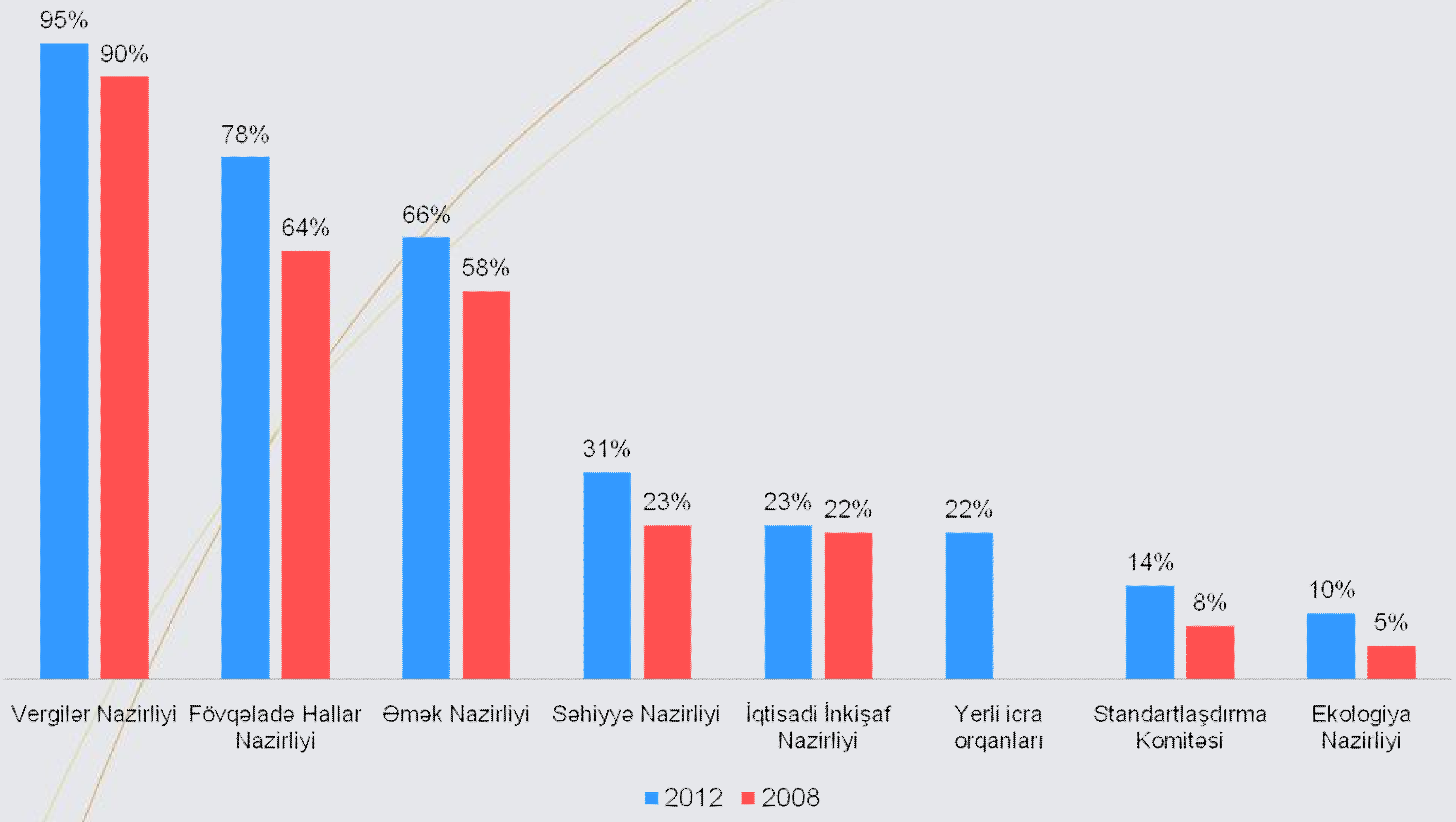

International Finance Corporation
World Bank Group

Yoxlamanın nəticələri

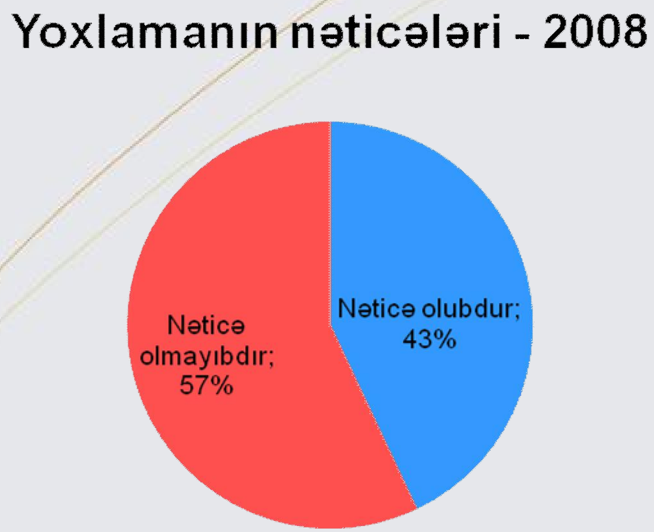

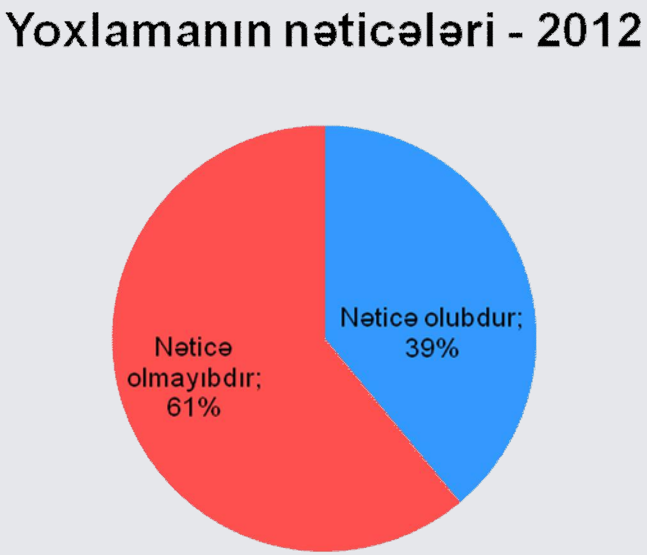

IFC International Finance Corporation World Bank Group

Yoxlamanın nəticələri

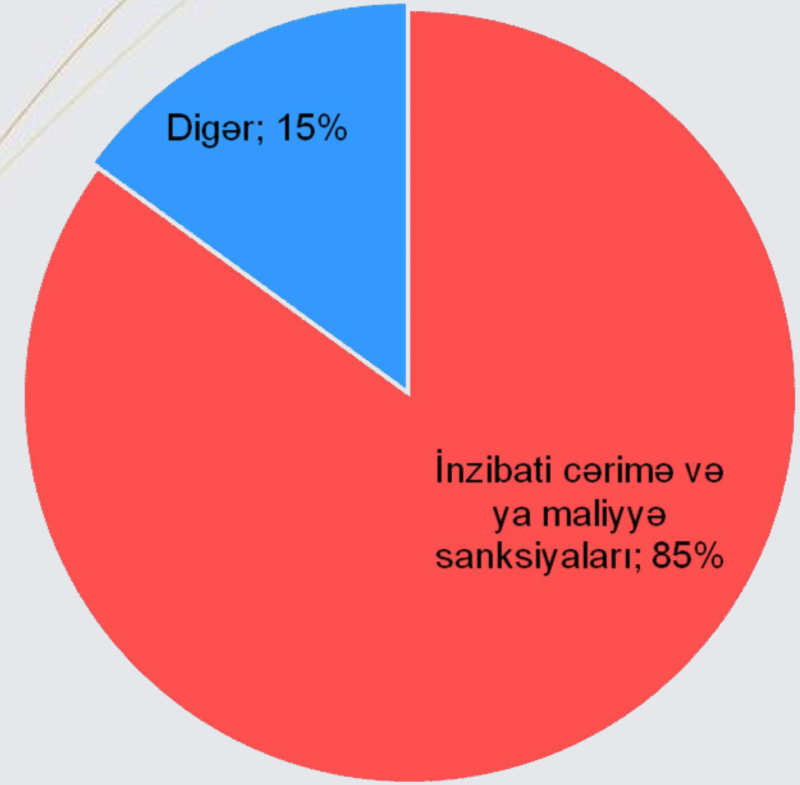

Yoxlamalar zamanı qeyri-rəsmi ödəmələr

Yoxlamalar zamanı qeyri rəsmi ödənişlər - 2008

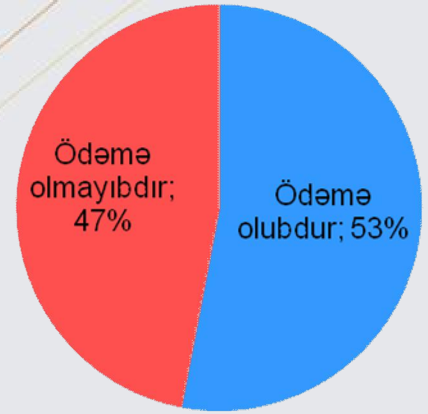

Yoxlamalar zamanı qeyri rəsmi ödənişlər - 2012

IFC International Finance Corporation World Bank Group

Investisiya mühitinin yaxşılaşması üçün sahibkarların gözləntiləri

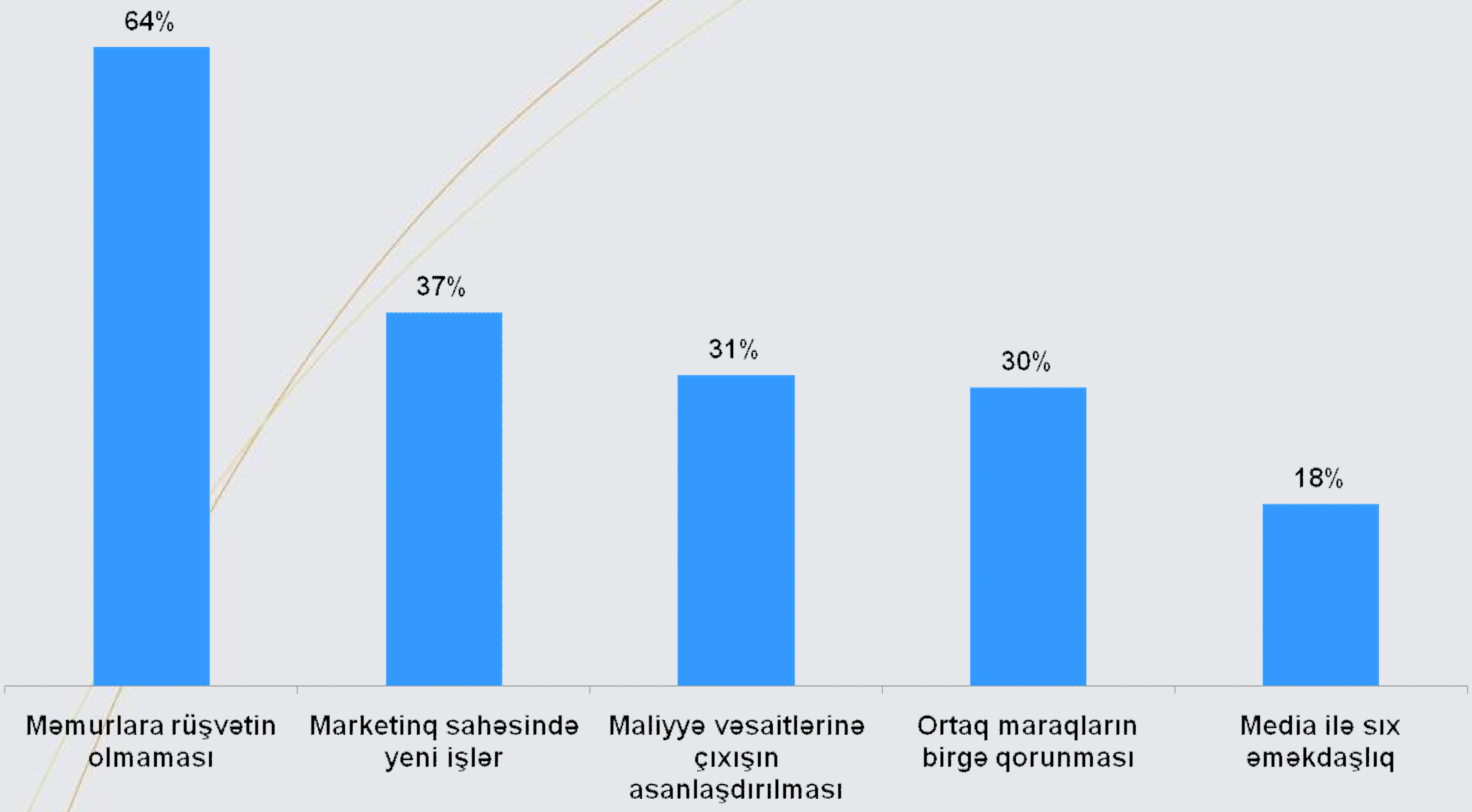

International Finance Corporation
World Bank Group

Yoxlamaların Nəzarət Kitabçasının olma səviyyəsi

	2008	2012
Fərdi sahibkarlar	74%	82%
Hüquqi şəxslər	84%	90%

International Finance Corporation
World Bank Group

Yoxlamanın Nəzarət Kitabçasında gediyyatı

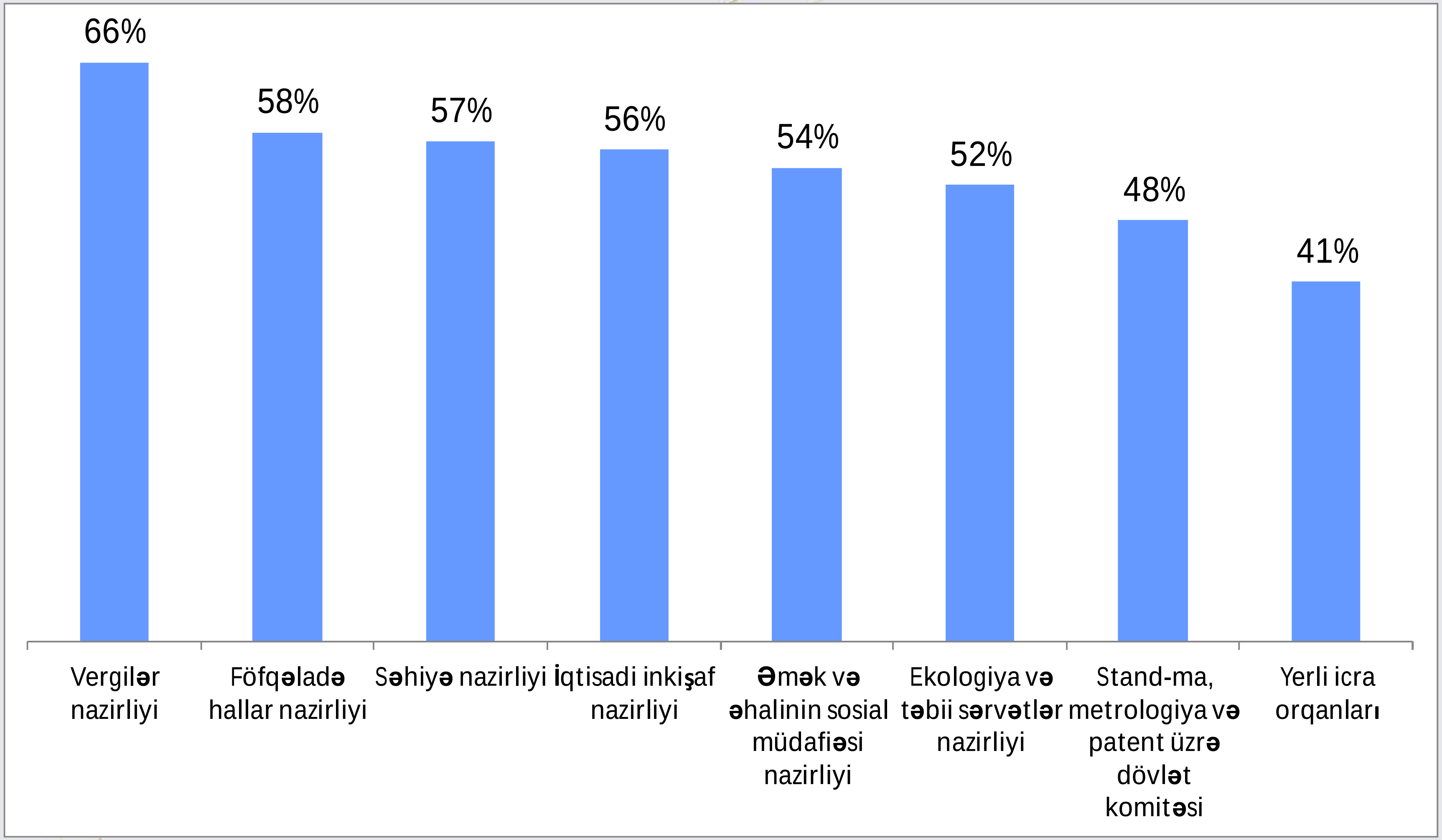

International Finance Corporation
World Bank Group

Yoxlamaların vahid məlumat reyestri

International Finance Corporation
World Bank Group

Reyestrdən gözlənilən təsir

Sahibkar	Dövlət
• Yoxlama barədə əvvəlcədən məluçatlı olmaq (vaxt və qurum)	• Yoxlamaların statistikasını monitorinq etmək imkanı
• Yoxlamanın səbəbini bilmək	• Yoxlamaların nəticələrini tədqiq və təhlil etmək imkanı
• Yoxlamanın qanuni olmasını təsdiqləyən reyestrdən çıxarışını əldə etmək	• Dövlət büdcəsinin xərclərinin səmərəliyini artırmaq imkanı
• Yoxlamanın nətəcəsini öyrənmək üçün imkanı əldə etmək	• Şikayət və narazılıqlar barədə məlumat almaq və onlar üzərində işləmək imkanı
• Reyestr vasitəsilə yoxlama və ya yoxlama aparan barədə şikayət etmək	• Yoxlama zamanı yaranan korrupsiyanı azaltmaq
• Öz biznesində aparılması planlaşdırılan yoxlamaların illik cədvəli ilə tanış olmaq	• Risklərin qiymətləndirilməsi və yoxlama vərəqələrinin tətbiqi vasitəsilə sistemin təkmilləşdirilməsi

International Finance Corporation
World Bank Group

Reyestr barədə məlumatlılıq səviyyəsi

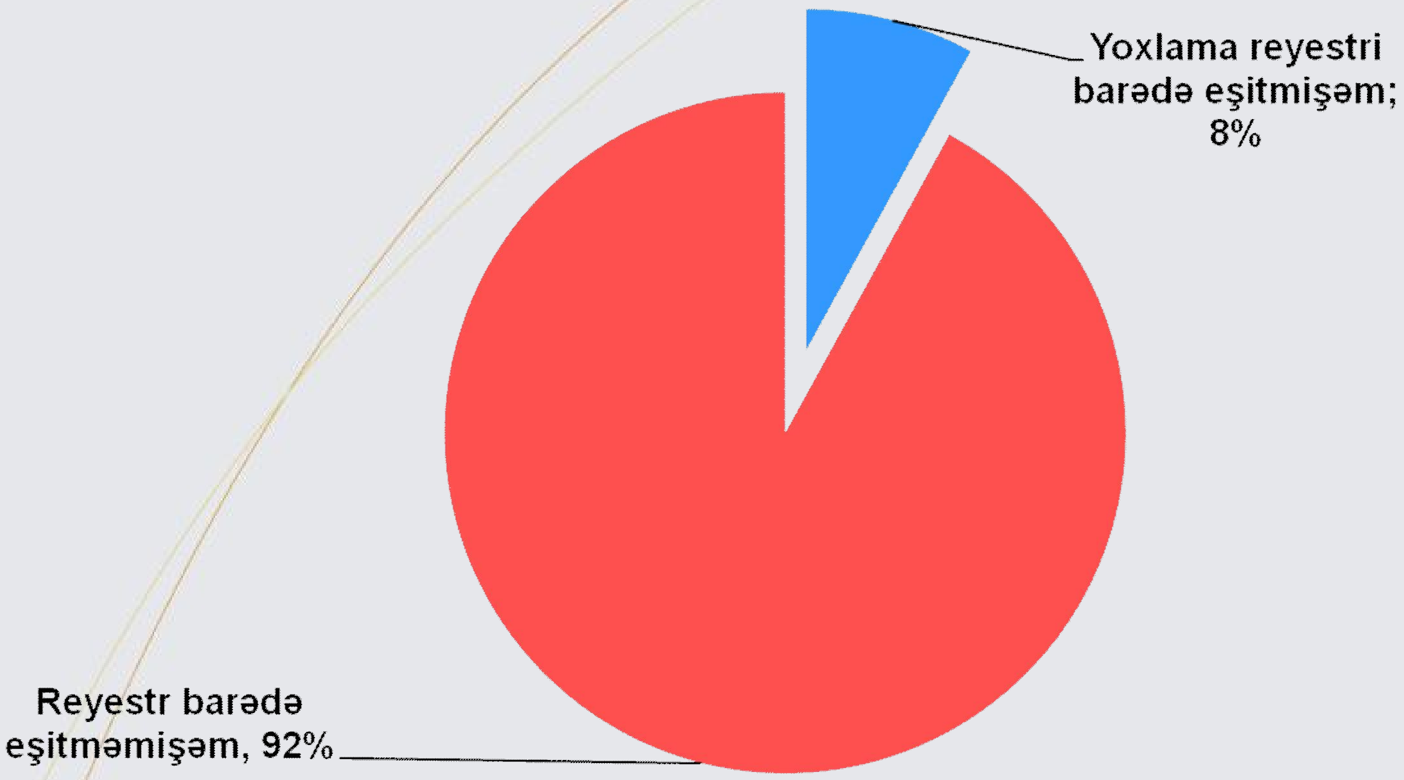

Reyestrin internet saytı barədə məlumatlılıq səviyyəsi

www.yoxlama.gov.az

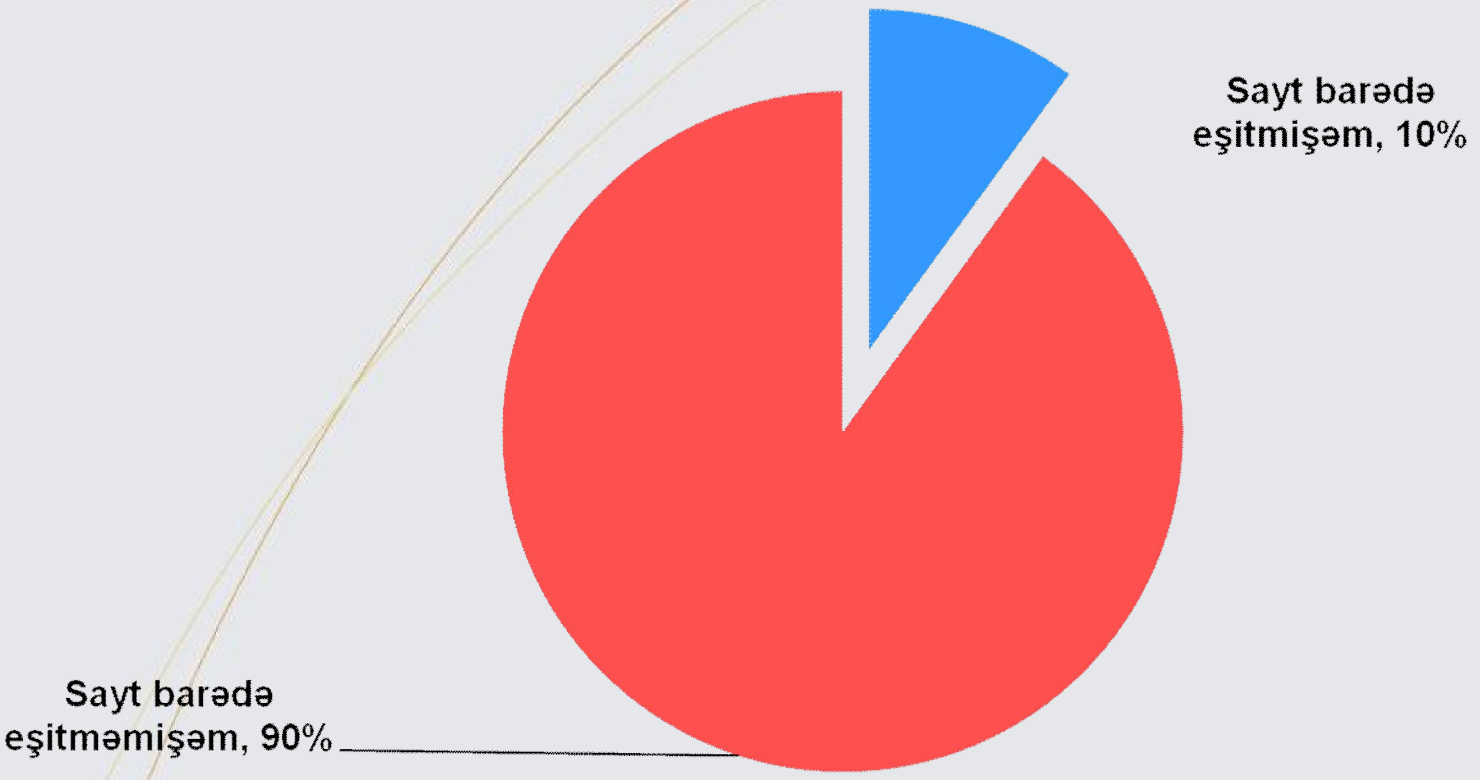

Yoxlamadan öncə çıxarışların təqdim olunması səviyyəsi

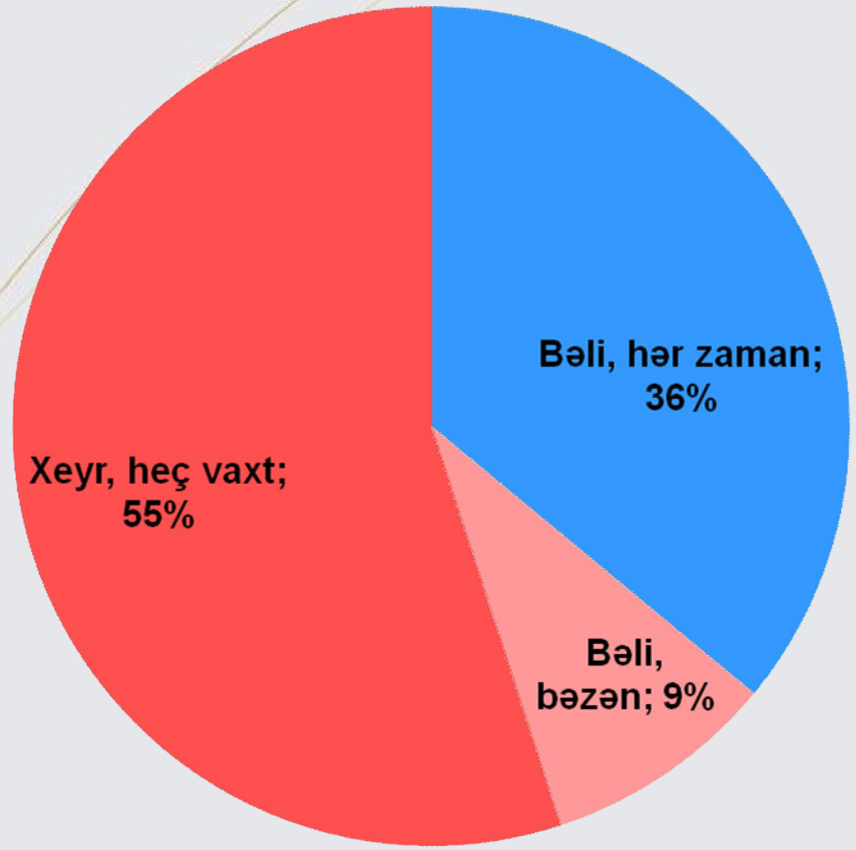

International Finance Corporation
World Bank Group

Yoxlamadan sonra çıxarışlar kimdə qalır

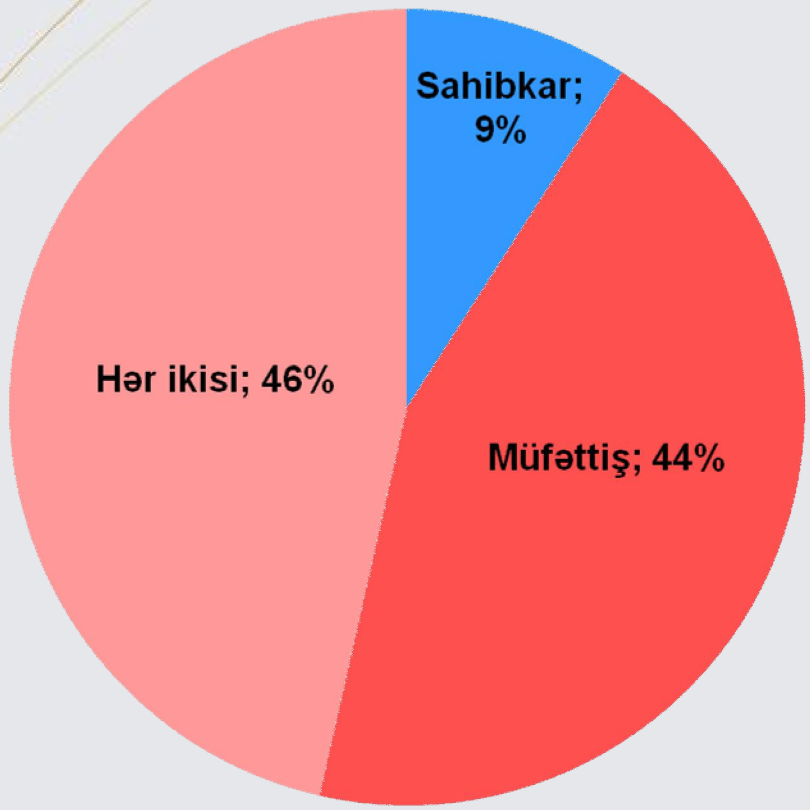

Tövsiyələr

International Finance Corporation
World Bank Group

Problem: yoxlamaların vahid prosedur qaydalarının olmaması

Tövsiyə

1. Sahibkarlıq sahəsində dövlət nəzarətinin əsas prinsiplərini, yoxlamaların vahid qaydalarını, sahibkarlar və yoxlayıcı orqanlarının hüquq və vəzifələrini müəyyənləşdirən vahid qanunun qəbul edilməsi.

2. Vahid yoxlama qanunu haqqında sahibkarların məlumatlılığının artırılması.

Gözlənilən nəticə

- Yoxlama prosesinin şəffaflığı artacaqdır.
- Yoxlamaların planlaşdırılmasının effektivliyi artacaqdır.
- Sahibkarların hüquqi müdafiəsi güclənəcəkdir.
- Sahibkarların yoxlamaların prosedur norma və qaydaları haqqında məlumatlılığı və qanunauyğunluq səviyyəsi artacaqdır.
- Yoxlayıcıların vəzifələrindən sui-istifadə etməsi və korrupsiya halları azalacaqdır.

IFC International Finance Corporation World Bank Group

Problem : Yoxlamamaların Vahid Məlumat Reyestrinin effektivliyinin zəif olması

Tövsiyə

1. Sahibkarların yoxlamalar reyestri barədə məlumatlılığının artırılması.
2. Reyestrdən çıxarışın sahibkara təqdim olunmamasına görə konkret məsuliyyət tətbirinin müəyyən edilməsi.

Gözlənilən nəticə

Qeyri-rəsmi yoxlamaların sayı azalacaqdır.

Yoxlamalar reyestrinin fəaliyyətinin və ümumilikdə dövlət nəzarət sisteminin effektivliyi artacaqdır.

Yoxlayıcıların vəzifələrindən sui-istifadə etməsi halları azalacaqdır.

International Finance Corporation
World Bank Group

Problem : Yoxlamaların sayının (tezliyinin) çox olması

Tövsiyə

Yoxlamaların riskə əsaslanan sistem əsasında planlaşdırılması və aparılması

Gözlənilən nəticə

Yoxlayıcı orqanlarının məhdud vaxt, insan və maliyyə resurslarının, istifadəsində effektivlik artacaqdır.

Yoxlayıcı orqanlarının və sahibkarların yoxlama xərci azalacaqdır.

Yoxlayıcı orqanların diqqəti daha çox yüksək riskli müəssələrə yönələcəkdir, bu da nəticədə yüksək ictimai təhlükəsizliyin təmin olunmasına imkan yaradacaqdır.

IFC International Finance Corporation World Bank Group

Problem: Köhnə, aktuallığını itirmiş və icrası qeyri-mümkün olan texniki və prosedur norma və tələblər

Tövsiyə	Gözlənilən nəticə
1. Sahibkarlıq sahəsində mövcud olan tələblərə yenidən baxılması, onların sadələşdirilməsi və optimallaşdırılması.	- Yoxlama prosesinin şəffaflığı artacaqdır; -Tələblər sadə və icrası mümkün olduğu üçün rəsmi və qeyri-rəsmi sanksiyaların sayı azalacaqdır; -Sahibkarlar qarşısındakı tələblərin icrası üçün xərclər azalacaqdır ; -Sahibkarların qanunauyğunluq səviyyəsi artacaqdır.
2. Nəzarət Kitabçasının aparılması barədə tələbin götürülməsi.	-Yoxlamaların həm yoxlamalar reyestrində, həm də Nəzarət kitabçasında qeydiyyata alınması tələbi ilə yol verilən təkrarlanma aradan qaldırılacaqdIr; -Yoxlayıcı orqanların və sahibkarların yoxlama xərcləri azalacaqdır.
3. İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin nümayəndəsinin yoxlamada iştirak etməsi barədə tələbin götürülməsi.	- İcrası qeyri-mümkün olan tələbin yerinə yetirilməsi ilə bağlı yoxlayıcı orqanların məsuliyyəti götürüləcəkdir, iiN-nin yoxlamaya sərf etdiyi resursları daha optimal şəkildə istifadə ediləcəkdir.

Problem : Sahibkarların hüquqi məlumatlılığının aşağı səviyyədə olması

Tövsiyə

Gözlənilən nəticə

1. Sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olanların qarşısında qoyulan tələblər barədə sahibkarların məlumatlılığının artırılması

-Sahibkarların qanunauyğunluq səviyyəsi artacaqdır;
-Sahibkarların yoxlama xərci azalacaqdır;
-Yoxlayıcıların vəzifələrindən sui-istifadə etməsi halları azalacaqdır;
- Sahibkarların öz hüquqlarının müdafiəsi və yoxlayıcı orqanların qanunsuz hərəkət və/və ya hərəkətsizliyi nəticəsində vurulan ziyana görə kompensasiya tələb etmək imkanları artacaqdır.

2. Yoxlamaların aparılması üçün yoxlama vərəqəsindən istifadə edilməsi.

Yoxlama vərəqəsi:
-yoxlama prosesinin şəffaflığını təmin edəcəkdir;
-yoxlayıcıların vəzifələrindən sui-istifadə etməsi hallarını azaldacaqdır;
-sahibkarların hüquqi biliklərini artıracaqdır;
-sahibkarların qanunauyğunluq səviyyələrini artıracaqdır;
-Yoxlamadan öncə qanun pozuntularının aradan qaldırılması imkanı yarandığından sahibkarlara qarşı tətbiq edilən sanksiyaların sayını azaldacaqdır;
-Yoxlayıcı orqanların və sahibkarların yoxlama vaxtını və xərcini azaldacaqdır.

Problem : Qeyri-rəsmi ödənişlər

Tövsiyə

1. Sahibkarların yoxlamaların prosedur və qaydaları barədə məlumatlılığının artırılması.

2. Yoxlayıcı orqanlarının təşkilati strukturuna, yoxlayıcıların peşə qabiliyyətləri, həvəsləndirmə və mükafatlandırma sisteminə yenidən baxılması.

Gözlənilən nəticə

Yoxlamaların norma və qaydaları barədə məlumatlı olan və qanuna riayət edən sahibkarların sayı artacaqdlır.

Qeyri-rəsmi ödənişlərin sayı azalacaqdır.

Problem : Cərimələrin çoxluğu və qanun pozuntusu ilə məsuliyyət tədbiri arasında proporsionallığın olmaması.

Tövsiyə

1. Hər bir cərimənin yol verilən qanun pozuntunusun ağırlıq dərəcəsinə uyğunluğu prinsipi rəhbər tutularaq şəffaf və aydın cərimə sisteminin yaradılması.
2. Cərimələrin yoxlayıcı tərəfindən deyil, bilavasitə yoxlayıcı orqanlar tərəfindən tətbiq edilməsi prinsipinin müəyyən edilməsi.
3. Yoxlamaların əsas diqqətinin qanun pozuntularının aşkar olunması və cərimələrin tətbiq edilməsindən onların qarşısının alınması və məsləhətlərin verilməsinə yönəldilməsi.

Gözlənilən nəticə

Sahibkarların cərimə yükü azalacaqdır.

Yoxlayıcıların vəzifələrindən sui-istifadə etməsi halları azalacaqdır və cərimələrin tətbiqi zamanı şəffaflıq artacaqdIr.

Yoxlayıcı orqanların qabaqlayıcı və məsləhət xarakterli dəstəyi nəticəsində sahibkaların qanunauyğunluq səviyyələri artacaqdır.

Yoxlayıcı orqanlar və sahibkarlar arasında etibar və əməkdaşlıq artacaqdır.

International Finance Corporation
World Bank Group

Problem : Şikayət mexanizminin effektivsizliyi

Tövsiyə

1. Açiq, aydın və etibarlı şikayət mexanizminin yaradılması.
2. Şikayətlərin qəbul edilməsi və baxılması üçün müstəqil "qaynar xətt" sisteminin yaradılması və qəbul edilən şikayətlərin "qaynar xətt" vasitəsilə yoxlayıcı orqanlara ötürülməsi.
3. Hər yoxlayıcı orqan yanında sahibkarlara yardım və məsləhət üçün telefon-məlumat xidmətinin yaradılması.

Gözlənilən Nəticə

- Yoxlayıcıların vəzifələrindən sui-istifadə etməsi halları azalacaqdır.
- Sahibkarlar şikayət proseduruna dair sadə və şəffaf təlimat və qaydalarla təmin olunacaqlar.
- Sahibkarların qanunla qorunan hüquq və maraqları daha effektiv şəkildə tətbiq ediləcəkdir.
- Yoxlayıcıların etdikləri hərəkət və/və ya hərəkətsizliyə görə məsuliyyətləri artacaqdır.

International Finance Corporation
World Bank Group

TƏŞƏKKÜR EDİRİK!

IFC-nin Azərbaycanda İnvestisiya Mühiti üzrə Məsləhət Xidmətləri

Ünvan: Nizami küçəsi 96, Landmark III, 3-cü mərtəbə
Bakı AZ-1010
☎ +994 12 4977698
www.ifc.org/azbee